

Študentski dom

Počtna plačana v gotovini

Cena Din 1-

Štev. 178

V Ljubljani, sobota, 7. avgusta 1937

Leto II.

Angleški, francoski in italijanski parnik žrtve zračnega napada

Neznana španska letala bombardirala tri trgovske ladje pred Alžirom

Alžir, 7. avg. o. Tri španska bojna letala so iz doslej še neugotovljenega tabora napadla angleški trgovski parnik »British Corporal«. Parnik je bil 35 milj od Alžira in je plul proti Gibraltaru. Ni znano, kaj je vozil. Letala so spustila na parnik okrog 40 bomb, ne da bi ga zadela. Poveljnik parnika je videl, da grozi ladji skrajna nevarnost in dal povelje, naj se od posadke reši, kdor se more. Toda še preden je mostvo moglo spustiti čolne v morje, so se letala spustila čisto nizko ter s strojnimi nad uro dolgo obstreljevala ladjo. Kroglo so pobile in ranile vse mostvo.

Sinoči so neznana letala napadla italijanski parnik »Mongoj« skoraj na istem kraju, kakor angleško ladjo. Letala so iz majhne višine spustila na ladjo dve bombi, ki sta se razleteli ena kakih 50 m

od parnika, druga pa 10 m. Drobeč bomb so zadeli poveljnika ladje Solarja in mu prestrelili pljuča. Zadet je bil tudi neki holandski kapitan, ki je potoval na ladji kot opazovalec po nalogu odbora za nevmešavanje. Temu je eksplozija zlomila roko. Ladja je z vso naglico plula proti alžirskemu pristanišču, kjer so ranjenca oddali v pristaniško bolnišnico.

Skoraj ob isti uri so letala bombardirala francosko trgovsko ladjo »Djebel Amour«. Za tem so jo obstreljevala s strojnimi in je kakih 100 krogel zadela poveljniški most, ne da bi bil kak moč od posadke ranjen. Ko je bil napad končan, je posadka zbrala vse izstrelke, ki so ležali po krovu, da bodo lahko služili pri preiskavi.

Pristaniško poveljstvo v Alžiru je zaradi teh

napadov prepovedalo vsem ladjam, da bi odplule iz luke, preden ne bodo prizadete države ukrenile vse potrebno za varnost plovbe proti Gibraltaru in preden se ne dožene, kdo je povzročitelj teh nepričakovanih napadov.

London, 7. avg. o. Vesti o strašnem napadu na trgovske ladje pred Alžirjem so v angleških krogih povzročile veliko razburjenje. Vsi odločujoči ljudje soglašajo v mnenju, da za ta napad na ladje različnih držav ni moči dolžiti ene same vojskujoče se španske stranke. Prve vesti v londonskih listih so glede ugotavljanja krivde zelo rezervirane, edino levičarski »Daily Herald« pravi, da so ladje bombardirala letala nacionalistov, kar pa je sprito sedanjega političnega stanja v Evropi, ki je nacionalizem naklonjeno, precej neverjetno.

Vesti 7. avgusta

Palaco papeškega nunciata v Madridu je pri večeršnjem jutranjem letalskem napadu zadelo več težkih bomb, ki so palačo močno poškodovale, pri čemer je bil ubit tajnik nunciature.

18 višjih uradnikov severno-kavkaške železnice je vrhovno vojaško sodišče obsodilo na smrt ter so jih takoj po obsodbi ustrelili. Obdolžili so jih sabotaže in vohunstva za neke Rusiji sovražne države.

Zrušilo se je sovjetsko potniško letalo, ki vzdržuje zračno zvezo med Moskvo in Prago. Dva češka potnika in štirje možje od posadke so pri tem našli smrt.

Bivši španski kralj Alfonz bo v Lausanneu ostal dva do tri tedne in bo ves čas sprejemal zastopnike španskih monarhistov v inozemstvu ter se z njimi posvetoval o vpostavitvi monarhije v Španiji.

Nemci bodo odpoklicali vojaške strokovnjake, ki organizirajo kitajsko armado, ker se boje, da ne bi Japonci v sedanjem stanju bili nevoljni zaradi tega, da Nemci vojaško pomagajo njihovim nasprotnikom.

23-letnico začetka poljskega boja za svobodo so večerj praznovali po vsej poljski republiki. 6. avgusta 1914 so namreč poljski legionarji stopili v boj proti Rusiji, v boj, ki je po dolgem času Poljsko res privedel do cilja.

Obisk nemške vojne mornarice v finskih pristaniščih je daljši vladnostno dejanje, tako izjavljajo finski in nemški uradni krogi, da bi potolažili razburjenje, ki se je dvignilo zaradi tega obiska po Evropi.

Ameriški teniški zmagovalci v torkah za Davisov pokal so se večerj vrnili v New York, kjer so jim priredili navdušen sprejem, katerega se je udeležilo blizu milijona ljudi. Vsi ameriški listi prinašajo članke, v katerih slikajo to zmago ameriškega tenisa kot najpomembnejšo športno zmago v zadnjih desetih letih.

Ogenj je izbruhnil v antwerpenski veliki blagovnici Galerij du Bon Marche. Razširil se je s palače, v kateri je trgovina, še na sosedne trgovske hiše in znaša škoda kakih 150 milijonov dinarjev. Blagovnica je došla uničena. Ogenj še traja.

54-letnico svojega življenja je praznoval v četrtek voditelj nove Italije Mussolini. Kakor pravi, tako tudi letos listi niso njegovega rojstnega dne nič omenjali.

116.534 prebivalcev v abesinski prestolnici se je dalo na pobudo italijanske uprave cepiti proti kozam.

Veliki angleški letalski manevri se bodo začeli v ponedeljek zjutraj in bodo trajali do srede opoldne. Središče bo velik letalski napad na London, predvsem na londonsko pristanišče.

Nove občinske volitve bodo v kratkem v New Yorku. Kandidaturo je prijavil tudi dosedanj župan Laguardia, ki ga je podpirala delavska stranka.

Posojilo za pobijanje otroške umrljivosti je razpisala bolgarska vlada v višini 20 milijonov levov. Ta denar bo služil za zgradbo 250 otroških domov po vsej Bolgariji.

2.200.000 stotov žita bo letos izvozila Madžarska zaradi dobre žetve, ne da bi bilo treba domačo uporabo skrajšati.

Angleški tajnik za kolonije Ormsby Gore je odpotoval iz Zeneve, kjer je pri mandatni komisiji ZN poročal o delitvi Palestine ter načrt svoje vlade zagovarjal.

Sovjetska protivojarska štiriletnica, ki bo trajala od 1938 do 1942 ima v načrtu porušitev 2900 krščanskih cerkev, 63 samostanov, 27 sinagog in 19 mošej. Načrt za to štiriletnico bo izvajal oborožen in vojaško izvežban bataljon brezbožnikov. Razen tega bodo osnovali osrednji urad za brezbožniško propagando v Rusiji in v tujini.

Zaradi stavke grobarjev v Kansas Cityju v Združenih državah ne morejo že 14 dni pokopati nobenega mrljca. Stavkajoči so pred pokopališča postavili straže, tako da morajo pogrebi mrljce puščati pred pokopališči.

Na izredni seji grške vlade je večerj predsednik Metaxas poročal o načrtih za bodoče vladno delo, ki se bo bavilo predvsem z državno obrambo in z ureditvijo socialnega stanja.

Ena izmed kanadskih petork je težko zbolela na pljučih, tako da so jo morali ločiti od štirih sestric. Ta bolezen je vzbudila v Ameriki večjo pozornost, kakor katerokoli politično vprašanje, saj grozi, da bo Amerika prišla ob to svojo senzacijo.

Kitajski finančni minister Kung, je večerj imel daljši razgovor s predsednikom francoske vlade Chautempsom. Danes pa ga bo sprejel finančni minister Bonet. Kung, ki se mu je posrečilo od Angležev dobiti 20 milijonov funtov posojila, bi rad dobil večje posojilo tudi od skupine francoskih in belgijskih bank.

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta večerj odpotovala iz gradu Lancuta v Katovice, kjer sta prenočila in danes nadaljevala pot na Dunaj.

Ameriški milijarder Morgan bo v kratkem prišel v poljsko pristanišče Gdiniyo, kjer ga bodo skušali Poljaki navdušiti za to, da bi dal posojilo za dovršitev vojaških pristaniških naprav.

Nov trgovinski dogovor med USA in Sovjetsko Rusijo so objavili večerj. S tem dogovorom priznavajo Združene države Sovjetom tako zvane največje ugodnosti. Rusija se je s to pogodbo obvezala, da bo kupila v enem letu za najmanj 40 milijonov dolarjev ameriških izdelkov več kakor do zdaj.

Ameriške letalce nabirajo za Kitajsko zadnje dni. V Los Angelesu se je za to vojno pustolovščino priglasilo že čez 100 pilotov.

Angleško notranje ministrstvo je izgnalo londonskega dopisnika berlinskega dnevnika »Lokal-Anzeiger« in dopisnika narodnosocialistične poročevalske agencije »Graf Reichschach«. Dopisnika morata zapustiti Anglijo v 14 dneh. Dolže ju vohunstva za Nemčijo.

Dovoljenje za zgradbo petrolejskega cevovoda iz notranjosti polotoka Sahalina do obale, zahteva Japonska zdaj, ko so japonske petrolejske družbe cevovod že dogradile. Zadeva bo dala povoda za nov spor med Sovjeti in Japonci.

Brat japonskega cesarja, princ Čičibu, je v Haagu zbolel in se bo moral v Holandiji zadržati več, kakor pa je nameraval.

Zastopnik Sv. Stolice izjavlja:

Vatikan je priznal dejansko stanje v Španiji

Pariz, 7. avg. »Matin« poroča iz Vatikana, da je visoka cerkvena osebnost izjavila njegovemu dopisniku glede priznanja nacionalistične vlade po Sv. Stolicy naslednje:

»Vesti o uradnem, to je juridičnem priznanju nacionalistične vlade po Sv. Stolicy, niso točne. Res pa je, da je pri nedavnih pogajanjih prišlo do sporazuma med vlado generala Franca in med Vatikanom v vseh vprašanjih, ki še niso bila razčiščena. Na podlagi tega sporazuma je Sv. Stolica objavila nekaj sklepov glede zastopstva nacionalistične vlade pri Vatikanu, s katerimi priznava dejansko stanje v Španiji, kakor se je izoblikovala v državljanski vojni. V tem priznanju je stvarno vključeno tudi priznanje nacionalistične vlade, čeprav Sv. Stolica še ni juridično in formalno tega storila.«

To izjavo razlagajo tako, da je v tem primeru Sv. Stolica ravnala zelo previdno in tako kakor ji narekuje skrb za njene vernike v Španiji, ki jih je veliko pod oblastjo nacionalistov, veliko pa pod oblastjo valencijske vlade. Sv. Stolica z valencijsko vlado tudi ni, kljub vsem strahotnim in žalostnim dogodkom, pretrgala uradnih stikov z valencijsko vlado. Ne more pa ostati brezbrizna za versko usodo katoličanov, ki so pod nacionalistično vlado. Ta

vlada pa je prav tako stvarna in resnična ter ima pravico do obstanka, kakor vlada v Valenciji, saj je tako močna, da lahko zagotovi uspešnost vsem svojim odločbam. Zato mora Sv. Stolica gledati, da pri eni kakor pri drugi španski vladi doseže vse, kar more za blagor Cerkve in njenih udov.

Vrhovni poveljnik rdeče španske vojske, general Miaja je odstopil

Saint Jean de Luz, 7. avgusta. Madridska radijska postaja poroča, da je vrhovni poveljnik vladnih čet general Miaja predčetršnjem odstopil in da ga bo nadomestoval polkovnik Ortega, dokler ne bo imenovan nov voditelj rdeče vojske. Domnevajo, da je odstop posledica nesoglasij v vodstvu vladne vojske sprito vsebolj obupnega položaja za rdečo na vseh bojiščih. Miaja ni ho-

tel nositi odgovornosti za končni poraz valencijske vlade.

Bilbao, 7. avgusta. Radio poroča iz nacionalističnega glavnega stana, da se je na aragonskem bojišču predčetršnjim vdalo nacionalistom 2000 rdečih milicnikov, in sicer na odseku Allbaracinu.

Spor med Stalinom in Dimitrovim

Pariz, 7. avgusta. o. Pariško časopisje prinaša najnovejšo vesti iz sovjetske Rusije, ki pravijo, da je prišlo do težjega spora med Stalinom in med glavnim tajnikom Kominterne, Bolgarom Dimitrovim. Domnevajo, da hoče Stalin v svojem blaznem »čistilnem« teženju, čigar žrtve so postali vsi njegovi bivši sodelavci in ustvarjevalci sovjetske države, odstraniti tudi Dimitrova, voditelja vsega svetovnega komunističnega gibanja.

Dalje poročajo, da je »čistilna« akcija segla tudi na področje težke industrije, kjer je Stalinova policija zaprla okrog triletnice vseh ravnateljev. Prijeli so vse vodilne osebnosti v kemični industriji, vso upravo v obeh državnih tovarnah za topove, in v šestih tovarnah za letala. Pretekli mesec so dali ustreliti pet visokih uradnikov v letalskem komisariatu in 15 inženjerjev. Število zaprtih železniških uradnikov in nameščenecv je doseglo že več tisoč.

nobenega pravnega leka več. Umnik je moral Prešernu plačati odškodnino. Sodišče je takrat Prešernovo izpoved smatralo za resnično.

Sedaj je prišla zadeva na dan. Državno tožilstvo je dognalo, da obtoženec Jože Prešeren sploh ni Umnika poznal, da ga poprej nikdar ni videl in da tudi takrat v Senčurju ni mogel spoznati Umnika, ki je drugače mirno stal poleg znanca-orožnika, da mu je pomagal ljudi pomirjevati. Prešeren pa se je tudi napram znanec pobahal:

»Umnik nisem poznal. Toliko sem vedel, da je premožen posestnik. Noto sem ga poltačil, da sem dobil kolo plačano.« Umnik je bil torej popolnoma po nedolžnem obsojen.

Sprva je Jože Prešeren skušal vztrajati pri svoji prvotni izpovedi. Naposled pa se je udal in vse priznal. Tudi danes na razpravi je priznal v bistvu svoje krivo dejanje.

Razprava se je ob 8.30 pričela v dvorani št. 79.

Odmev šenčurskega procesa

Po krivem pričal proti Umniku

Ljubljana, 7. avgusta.

Kazenski sodnik — poedinec okrožnega sodišča g. Fran Gorečan je danes dopoldne obravnaval za naše razmere prav značilen predmet krivega pričevanja, na podlagi katerega je bil v znanem šenčurskem procesu obsojen Anton Umnik, posestnik v Hrastju pri Senčurju zaradi prestopka zoper varnost javnega reda in miru po §-u 154 k. z. na 1 mesec strogega zapor.

Državni tožilec dr. Julij Fellacher pa je danes obtožil in prečital obsežno obtožnico proti Jožetu Prešernu, roj. 22. marca 1909. v Lužah, občina Skarčna, sedaj stanujočemu v Smedniku. Prešeren je po poklicu samski vrtnar, znan pa je daleč naokrog po Gorenjskem kot pretepač in izzivac. Imel je zaradi takih deliktov že večkrat opravka na sodišču. Obtožnica očita Prešernu, da je 24. jun. 1932 pred preiskovalnim sodnikom v Ljubljani lažno pričal proti Antonu Umniku, češ, da je on nahujskal šenčurske fante, da so ga napadli in mu razbili popolnoma novo kolo, vredno nad 1500 din. Umnik da je po Prešernovem pričevanju hujskal fante z besedami: »Kolo razbijte! Fanta ubijete! Tudi v Kranju, ko je bil o šenčurskih dogodkih zaslišan, je Jože Prešeren obdolžil Janeza Brodarja in Antona Umnika, da eta hujskala ljudi.

Kakor znano, je bivši narodni poslanec, šentlakovski župnik J. Barle iz Ljubljane 22. maja 1932 priredil v svoji rojstni vasi v Senčurju pri Kranju velik političen shod. Tega shoda se je udeležil tudi obtoženec z nekaterimi fanti iz Smednika. Prešeren je bil nekak udarnik za JNS na shodu Barletovem. Na shodu je prišlo do demonstracij proti Barletu in

medsebojnih razračunavaj. Prešeren je shod zapustil in se je peljal na kolesu proti domu. Spotoma je izzival. Pri občestnem križu se je tam ustavil in začel psovali papeža in Boga. To je zelo razburilo skupino mirnih žensk, ki so naprosile domače fante, da bogokletneža prepode. Fante so skočili za Prešernom, ki je na kolesu oddirjal naprej. Med vožnjo pa se je prevrnil v občestni jarek. Hitro se je pobral, kolo pustil na kraju nesreče, sam pa se je zalekel k bližnjemu kmetu, da ga varuje pred razjarjenimi fanti. Ti so res razbili kolo. Nikdo pa ni bil k temu dejanju nahujskan od A. Umnika, ki je sploh, kakor to sami objektivno dogodke motreči orožniki poudarjajo, skušal vplivati na razjareno množico pomirjevalno. Orožniki so tudi v svojih poročilih navajali, da je Umnik pošten, preudaren in miren mož, nasprotno pa je Prešeren nasilen in izzivalen.

Prešeren je vztrajal pri svojih izpovedbah, ki jih je bil podal na sodišču v Kranju in preiskovalnemu sodniku v Ljubljani. Anton Umnik je bil pozneje obložen pred državnim sodiščem v Belgradu zaradi zločina po čl. 1 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi ter prestopka po §-u 154 k. z. v Prešernovi zadevi. Po dolgotrajnem procesu je bil Umnik oproščen vsake krivde in kazni zaradi zločina po čl. 1 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Obsojen pa je bil prestopka po omenjenem paragrafu kazenskega zakona na 1 mesec strogega zapor. Državno sodišče v Belgradu pa je hkratu izreklo, da ima Umnik plačati Jožetu Prešernu za razbitje kolo 1930 Din. Sodba je postala pravomočna, pa tudi proti sodbam državnega sodišča ni



Casnikarji ogledujejo strahote neurij na Dolenjskem (od leve na desno): Potoček Sušica v Štutni pri Kostanjevici se je spremenil v hudournik in razril vso vas, trgali hiše, vrtove in ceste ter odnesel 15 mostov. - Casnikarji z min. dr. Kulovcem v Težki vodi pri Novem mestu. - Hudourniki so uničili večino travnikov okrog Črnuče vasi pri Kostanjevici

Nesreča na Begunjski

Kljub ponovni in upravičeni javni kritiki reševalna služba v naših gorah še vedno hudo šepa

Na Begunjski, prelepi gori v Karavankah, se je pred tremi dnevi primerila težka nesreča, ki je zahtevala dve žrtvi. Nevarno se je potolkla 14 letna Knežević llinka, prav resno pa je poškodovana zlasti 15 letna Karajovanovič Anka; obe sta dijakinji iz Niše, ki sta bili na počitnicah na Gorenjskem. Sedaj ležita v javni bolnišnici v Ljubljani. Nesreča jima je prekržila vse lepe počitniške račune.

Včeraj popoldne je prispel v Ljubljano g. Ivo Kranjc, stud. text. tech., stanujoč v Ljubljanski ulici 11, Moste. G. Kranjc je bil v gorah na turi z g. Karlo Faturjem. Poiskal je našega dopisnika ter mu o nesreči in okoliščinah, zlasti o reševalnih delih, podal sledeče podrobnosti:

»Približno ob pol 1 popoldne sem nenadoma začul neke klice. »Mama, mama, u pomoč!« sem razločil. Nemudoma sem odhitel v smer, odkoder je klicanje prihajalo. Takoj sem bil uverjen, da se je po vsem videzu primerila nesreča. Po dobrih desetih minutah hoje sem zagledal kopico deklet, ki so se zgrinjale okrog dveh nepremično ležečih teles. Ena deklica je ležala nekoliko vstran in ni bila tako hudo potolčena. V sredi kopice sta na skalah ležali obe hujše poškodovani. Prav močno je bila pobita večja med njima, Karajovanovičeva, ki je ležala nezavestna. Njene tovarišice, ki so jadicovale in jokale okrog nje, so ji na krvave rane natrosile trave, čes, dahladi, ker nimajo vode pri roki. Takoj sem poslal najboljši preplašene med mladimi, od 15 do 17 let stari dekleti (bilo jih je devet) v Roblekov dom; saj so nekateri jokali in klicale, da se bodo vrgle raz skale, če umreta Anka in llinka. Hkratu pa sem poslal v dom tudi nekega dijaka, naj mi prinese obvez in vsega potrebnega ter obvesti vse prisotne, naj pridejo z nosili po ponesrečenke. Tačas sem pozvedel, kako se je zgodila nesreča.

Devet srbskih dijakinj, ki so na počitnicah v počitniški koloniji Počitniške zvezde (PS) v Lescah, se je odpravilo na Begunjsko. Pri povratku se je neka med njimi prišla za zelo veliko skalo, o kateri je mislila, da je trdna. Dve drugi tovarišici sta bili tik za njo. Skala pa je bila odlomljena in prosta ter je popustila in potegnili s seboj tudi vsa tri dekleta, ki so padala in se kotilila po žlebu ter pobočju približno kakih 250 m globoko. Povsod po skalah so se videli krvave lise, ponesrečenke so bile vse v krvi. Tovarišice so vse preplašene prilezle za njimi in take sem jih našel, ko sem dospel do njih.

Roblekov Dom je od kraja nesreče oddaljen približno 500 m. Dijak, ki sem ga bil poslal po pomoč, v domu ni našel nikogar. Iztaknil je le malo žganja in prinesel tudi vode. Poslal sem drugega dijaka, ki pa je prinesel šele čez pol drugo uro nekaj joda, malenkost vate ter celega pol metra obveze. V domu so mu izjavili, da je nimajo več. Tačas je neki Nemec (ne vem ali grof ali diplomat, ki ima niže svoje pristavo ali kaj) s svojega opazovališča za gamise opazil z daljnogledom gručo deklet ter presodil, da se je zgodila nesreča. Obvestil je oskrbnika, ki je pravkar nosil za dom potrebne reči. Ob pol 1 popoldne se je primerila nesreča, ob pol 5 popoldne smo šele mogli priti pravo reševanje.

Oskrbnik je prišel z dvema smrekovima drogoma, z dvema navadnima deščicama, z žebli ter s sekuro. Nosil je za reševanje ta koča namreč nima! — In Begunjska vendar ni gora, na kateri bi ne bile možne nesreče, kajti ponovno so se dogodile na njej že prav hude nesreče — celo s smrtnim izidom; to vsako več! Zadnje smrtno nesreče pa bi bile morale izmodriti odgovorne ljudi, da bi naše gorske postojanke vendar že opremili z nujno potrebnim, modernim reševalnim materialom!

Nosila smo napravili hitro; medtem smo s Faturjem in z dvema dijakoma prenesli Karajovanovičovo na ugodnejše mesto. Zdal pride pa posebno lepo! Mimo so hodili naši turisti, Slovenci, in ko sem jih naprosil, naj pridejo pomagat, so mi dejali: »Ja, kajpada! Paziti moramo sami nase in na svoje, da se še nam ne bo kaj pripetilo!« in šli lepo — naprej. Pač pa je prišel pomagat neki Hrvat, ki je poslal svojo deklico kar takoj v dolino in se nemudoma pridružil reševalnemu delu.

Do koče sva nosila Karajovanovičovo z oskrbnikom, ki je bil sploh ves čas zelo poštvovalen. Pozneje pa sta nama za prenos v dolino uslužno in sama od sebe umevno priskočila na pomoč dva Nemca (eden izmed njih profesor). Ob velikem naporu je trajal prenos od Roblekovega doma do Druge zaradi pomanjkljivega reševalnega nosila od 6 do pol 9 zvečer — kar brez dvoma ni bilo stanju ponesrečenke v prid. Med počitkom (od pol 6 do 6) v Roblekovem domu sva napravila z oskrbnikom še dvojce nosil — in šele zdaj smo lahko pristopili k reševalnim delom za prenos druge ponesrečenke. Čeprav se je bila vest o nesreči v dolini hitro raznesla, ni bilo od tam nikogar, ki bi bil prišel pomagat. Reševalne ekspedicije ni bilo od nikoder. Tako smo prenesli z oskrbnikom in onima dvema poštvovalnima Nemcem ponesrečenki sami v dolino. Lažje poškodovana tretja ponesrečenka pa je ostala kar v koči.

Slične stvari se ob gluhih ušesih gode kar naprej. Lani poleti je neki graničar pravil g. Stanku Bertolcu, znanemu nogometašu SK Ljubljane, da si je bil njegov tovariš, vojak-graničar, poškodoval nogo, pa v Prešernovi koči pod Stokom takrat ni bilo nosil, ker da so le v Valvazorjevi koči. Naj bo tako ali tako. Če so bila, bi jih bili morali dati tudi njemu na razpolago, ne pa samo članu SPD, »ki je član in je prenočil v koči« (tako nekako smo brali v časopisih prav pred kratkim nekakšno, najbrž samovoljno, »razlaganje« o kompetenci reševalne dolžnosti o priliki Rozmanove smrtno nesreče). Odgovorni ljudje pa bi morali skrbeti, da so nosila povsod in med sezono redno nadzorovati koče, če so nosila dejansko tudi na mestu, v koči.

Reševalno službo bo že res treba enkrat organizirati kakor se spodobi. Opremiti bo treba prav vse koče z vsem za reševanje potrebnim materialom — in to opremo med sezono po kočah po odgovornih ljudeh vedno kontrolirati. Podoba je, da se naša reševalna služba preveč želi ekskurzije.

Zdal se spet odpravlja nova skupina ljudi, skoraj sami neznanči, to pot v Francijo, čes, da se reševalci izvežbujejo za reševanje v ledu in snegu? Pri nas so snežne razmere drugačne in ledu nimamo. Za reševanje v ledu in snegu se je treba vezbati doma, ker se rešuje domače ljudi v domačih snežnih, to je zimskih razmerah. Zimski reševalni tečaj v Julijskih in Karnijskih Alpah ter v Karavankah — to je za naše snežne razmere in zahteva edino pravilno in smotno vezbanje, ne pa »ekskurzije na tuje. S preostalim denarjem pa naj se končno nabavi kompletna reševalna oprema za sledujočo našo gorsko postojanko. Saj vsak turist tudi za svoji telesni blagor plača vselej reše-

valni prispevek! Zdal je pa res že prav zadnji čas, da se stvar uredi!

Končno se nekaj Slovensko planinško društvo je vložilo tiskovno tožbo proti našemu dnevniku: radi članka, ki smo ga napisali o priliki tragične smrti dr. Marjana Bukovca letos spomladi. Odbor je razen tega osumnilič — in to popolnoma po krivem — našega dopisnika gosp. Janeza Gregorina, da je napisal odlozno članek »Skandalozna reševalna služba«. Uredništvo na tem mestu javno izjavlja, da članka ni pisal on. Toda odbor je že na podlagi suma samega suspendiral našega dopisnika od vseh funkcij v Akademski sekciji SPD. Hkratu pa bo, po končani tožbi proti »Slovenskemu Domu«, uveljubil proti njemu posebno disciplinarno preiskavo. Odbor Akademski sekcije SPD in odbor Akademski oblasti PZ (F. S.) sta se najostreje izjasnila proti takemu postopku. Kakor se je povsem pred kratkim izvedelo, se je nad našim

Raznašalec „Slovenskega doma“ smrtno ponesrečil

Maribor, 6. avgusta.

V četrtek zvečer ob četrh na 7 se je na Ruški cesti pri deški ljudski šoli dogodila prometna nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev v osebi 54 letnega upokojenega železničarja in raznašaleca »Slovenskega doma« g. Jakoba Sattlerja.

Sattler se je potem, ko je raznosil »Slovenski dom« naročnikom v Studencih, s kolesom vračal proti mestu. V trenutku, ko je pripeljal do križišča s Smoletovo ulico, je iz te ulice pripeljal neki voz, kateremu se je Sattler v zadnjem trenutku hotel izogniti, vendar je bilo že prepozno. Z vsa silo je zadel s spodnjim delom telesa v žrd voza in obležal na mestu nezavesten. Reševalci so ga takoj prepeljali v bolnišnico, kjer je ob pol 10 zvečer poškodovan podlegel.

Pri obdukciji so ugotovili, da je zaradi notranjih poškodb nastopilo notranje krvavenje v trebušni votlini, kateremu je podlegel.

G. Sattler je bil med svojimi znanci in poklicnimi tovariši zaradi svojega lepega značaja zelo priljubljen in zato tembolj sočustvujejo z njegovo družino, ki je na tako tragičen način izgubila skrbnega očeta. Tudi mi izrekamo žalostnim našo tolo sožalje!

Praška Slavija v Belgradu

Belgrad, 7. avgusta. m. Sinoči se je pripeljal v Belgrad moštvo prvaka Češkoslovaške praška Slavija, ki bo v Belgradu odigrala dve nogometni tekmi, in sicer nocoj proti BSK-u, jutri popoldne pa proti belgrajskemu moštvu Jugoslavija. Slavija bo nastopila v svoji trenutno najboljši postavi z znanim vratarjem Planičko. — Postava BSK-a je tale: Mrkušić-Radovanović, Dubac, Arsenijević, Surdonja, Knežević-Gliški, Vujadinović, Marjanović, Božović in Podhradski. Tekmo bo sodil Popović.

Jugoslavija je za jutrišnje tekmo določila tole postavo: Spasović-Andjelković, Lukič-Domorački, Radovanović, Djoković-Pavlica, Petrovič, Vidović, Ferlič, Milosavljevič.

Toča, neurja, povodnji . . .

Nad 32 milijonov škode v 13 slovenskih občinah

Ljubljana, 7. avgusta.

Poročila o strahotah neviht, viharjev, toče in poplav, ki so v zadnjih tednih prizadele slovenskim vsem na Dolenjskem in Štajerskem največ gorja in nesreče, se množe iz dneva v dan. Usoda je ubrala čudna pota. Tako strašno, kot do sedaj še nikoli, je zlo udarilo prav najrevnejše slovenske kraje, 26. julija je bil usodni dan. Od Avstrije sem se je pripodilo neurje, uničilo je naselja in nasade iz severozapadne smeri povsod tam, kjer so doline odprte. Na Štajerskem Buče, Pilštanj in Gornje in Spodnje Zdole v smarekem okraju, na Dolenjskem Dobropolje, dolina Krke, največja podeželska občina Smihel-Stopiče, in vse tam naokoli. Komaj so dolenjski kraji pretrpeli ta dan, pa so spet morali dočakati noč od 1. na 2. avgusta. Toča je že prej opravila svoje, sedaj so prišle povodnji. Okolica Kostanjevice kaže najbolj žalostno sliko. In občina Smihel-Stopiče je utrpela komaj nekaj dni po strašni toči še povodnji, ki je uničila na polju še tisto, kar je ostalo od prejšnjega torka. Nad 32 milijonov škode so ugotovile razne komisije v teh krajih. Pa to je škoda, ki jo vidiš na polju, hišah, gospodarskih poslopih in gozdovih. Ne da se točno preueniti škoda, ki jo bodo kmetje čutili še leta in leta. Okleščeno sadno drevje se bo opomoglo komaj v treh letih. Vinogradi enako. V Črneči vasi pri Kostanjevici pa jih nekateri kmetje sploh več imeli ne bodo. Plazovi, ki so se trgali s pobočji zaradi močnih hudournikov, so potegnili s seboj cele vasi in njive.

Casnikarji v prizadetih krajih

Banaka uprava je povabila tudi dopisnike belgrajskih in zagrebških listov, da so si te dni ogledali vse kraje, ki jih je udarila nesreča in videli slike nepopisne bede in razdejavanja.

Dobropolje je še danes tako, kot pred desetimi dnevi. Polje ne bo dalo letos nič več. Hiše so pokrite, a naokoli je še vedno nametano vse polno razbite opeke. Okleščene veje sadnih dreves so neme priče strahot in bede. Nad pet milijonov dinarjev škode so utrpeli, pa ne vedo, kdo jim bo pomagal in koliko bodo prejeli od dobrih src.

In Zagradec, 10 vasic je uničenih, vihar s točo je uničil istega dne ko v Dobropolju, polje, razkrival hiše, razbijal stekla v oknih. Tisto bore koruze, ki je edina in glavna hrana vseh teh krajev, je okleščena. Še takrat, kadar so imeli najboljšo letino, so morali kupiti po nekaj vočgovov koruze. Pasivni kraji so to. Za zimo ne bo nič, niti suhega kruha, edino za živino je ostalo nekaj sena. 600.000 dinarjev škode pomeni za tako malo občino veliko, strašno zlo.

Se en zanimiv pojav: V Zagradcu je padala toča pravokotno na tla, aem pa tja jo je vihar zanesel postrani, v Žužemberku in okolici pa je

toča padala vzporedno z zemljo

Tako strašen je bil vihar, 15 vasic je v žužemberški občini uničenih. Dva milijona pa je škoda.

dopisnikom intimno dogajalo »obešanje«, »dviganje« in končno javno »zvrženje« suspenza.

Utegnilo bi se pač zdelo, kot bi se mislil sedanjih odbor na ta način zavarovati pred kakršnokoli, tudi eventualno javno kritiko (sum!). Tiskovna tožba je sedaj blizu: v naglici rada uide trša beseda. V bodoče bodo reševalci ob nesrečah govorili le o nadležovski poštvovalnosti in samaritanski ljubezni reševalcev, ki so si s skrajno pomanjkljivo opremo (to se bo bralo kvečjemu z mikroskopom med vrsticami) pomagali pri delu. Videti pa je, da bo ponekod (kakor kaže naš zgled) reševalcem prav v prid, če se bodo naučili čarovniških sposobnosti. V kočah, kjer ne bo reševalne opreme, jim bo kaj prav prišlo, če bodo znali po indiskriminacijskem vrtnem triku iz zraka molsti dragocene metre povojev ter kakor čarovnik Mandrake »pokremo rukce« ustvarjati nosilnice.

Dejstev nobeni eventualni demantiji, izjave ter pojasnila trajno ne morejo skriti. V Roblekovem domu je spet eno prilezlo na beli dan. V korist javnosti pa bo bolj kot izjave ali tožbe ali kakršnokoli drugo zavračanje, ki bo sledilo našemu članku (kakor kažejo izkušnje), v korist javnosti pa bo veliko bolj, če bodo odgovorni ljudje že vendar poskrbeli, da bo res prav po vseh kočah kompletna reševalna oprema, ter bodo to opremo in njeno navzočnost tudi kontrolirali.

Prepovedani vlomilci v Tomačevem

V bližnjem Tomačevem so se lansko leto in letos spomladi večkrat pripetili manjši in večji vlomilci, ki so jih naši domači orožniki le težko razčistili. Tako je bil nedavno v gostilno pri Finžgarju izvršen vlom, vlomilec so tedaj odnesli več obleke, pri neki drugi priliki pa tudi kolo. Ukradeni predmeti so bili last lastnika hiše g. Babnika, vsaka sled za vlomilec pa je bila za brisana. Šele čez dolgo, potem ko je bil v vloma obdolžen povsem nedolžen domačin, so ugotovile oblasti, da je bil vlomilec iz znane vjomiške družbe, ki je zadnje čase šarila po ljubljanski okolici. Lastnik je dobil nazaj vse ukradene predmete.

Zadnjo noč pa so vlomilci zopet poskušali svojo srečo v Tomačevem. Čuden lajež psov okrog hiše g. Babnika okrog pol dveh ponoči je prebudi iz spanja sosede, ki so brž pritekli na dvorišče g. Babnika. Tam so mogli videti troje moških, ki so se pravkar pripravljali na ponoven vlom pri Finžgarju. Vlomilci so seveda urno pobrali šila in kopita ter jo odkurili v temno noč.

Drobne iz bolnišnice

Ljubljana, 7. avgusta.

V bolnišnico so danes pripeljali več ponesrečenec, ki so si posamezne ude polomili pri kolesarskih vožnjah. Tako zlasti Vidmar Marija, žena jetniškega paznika, ki je na Tyrševi cesti padla s kolesa tako nesrečno, da si je zlomila levo roko. — Tudi 37 letni rudar Sprah Janez iz Potoka pri Kamniški Bistrici si je pri padcu s kolesa zlomil desno nogo.

Zelo pogosto so tudi nesreče otrok. 11 letni Branko Javoršek, sin železničarja v Zidanem mostu, je lezel po nekkih gredah, padel na tla ter si zlomil desno nogo. — Podobno se je zgodilo tudi 4 letnemu Romanu Mihevcu, mlinarjevemu sinu, ki je po lahtih plezal na kozolet, pri tem pa mu je zmanjkalo nenadoma tal pod nogami, da je omahnil globoko na tla ter si tudi zlomil desno nogo. — Še hujše se je godilo malemu 2 letnemu Lojzku Habjanu iz Zaloga pri Šmarju; fantek je lazil okrog domačih, ko so čistili žito na podu. V svoji otroški radovednosti je prijel za železno

Med košarami na trgu

Ljubljana, 7. avgusta.

Ljubljanski živilski trg je živo spričevalo ljubljanskih socialnih razmer. Pa ne samo ljubljanskih, tudi okoliških socialnih razmer. Na trgu med visokimi košarami solate, krompirja, perutnine in sadja se najbolj vidi, kako težka je borba za vsakdanji kruh tako med kupujočimi meščanskimi gospodinjami kakor tudi med prodajajočimi kmetici. Menda nikjer na svetu ni toliko barantanja in glihanja za vsak najmanjši koderbo jajce, kakor to vidimo na ljubljanskem navadno jajce, kakor to vidimo na ljubljanskem trgu. Marsikatera gospodinja v tem barantanju očito pretirava, ker navadno nikoli ne pomisli, koliko truda in napore je vendarle treba ubogi kmetki ženski, predno svoje pridelke pospravi s polja, jih pripelje v mesto ter jih končno tudi vnovi. Ne moremo nikakor pritrčiti tistim kratkovidnim kupcem, ki gledajo kupčije na trgu zgolj s preprostega stališča, da kmetu na njivi itak vse samo zraste. Resnica je sicer, da je zlasti ljubljanska okolica po svojih pridelkih in zaradi bližine ljubljanskega trga razmeroma bogata, toda veliko revščine se očituje na trgu kljub temu. Saj prihajajo na trg ljudje daleč z Dolenjskega in Gorenjskega, marsikatera ženica prinaša s svojo košarico jagod ali malin zadnje svoje upanje, vsekakor pa vse svoje bogastvo. Tega pa ljubljanske gospodinjje nikakor nečje upoštevati.

Današnji sobotni trg je pa pokazal tudi za kupčije pomembno dejstvo, da se Ljubljana med počitnicami izsli na deželo. Trg je zdaj bolj reven, kupčije niso toliko živahne, kakor so bile še pred dobrim mesecem. Tudi po pridelkih se je tržno življenje povsem presukalo. Solate je skoraj zmanjkalo v primeri z ogromnim bogastvom solate pred tremi tedni. Največ je še endivije, ki jo prodajajo 3 do 4 za 1 din, lepe solatne glavice pa prodajajo 1 do 2 za 1 din. Pač pa so na trg pripeljali iz Smerečeva celo goro lubenic, ki jih gospodinjje rade kupujejo po 2 din kg. Tudi paradizniki z juga se dobro prodajajo po 4 din kg, paprika pa po 25 par kos. Smerečevsko grozdje se dobi po 8 din kg, domača jabolka po 4 din kg, sadje za vkuhanje po 1 do 2 din kg. Tržno nadzorstvo je na trgu izvedlo kontrolo nad sadjem. Preiskusili so vse dvomljivo sadje, če je dovolj zrelo, obenem pa so pri prodajalkah regulirali cene sadju. V košare so organi tržnega nadzorstva vtikali velike listke z označenimi cenami sadja. Domače bele slive prodajajo po 3 din, lepe domače laške slive pa po 5 din kg. Hruške so po 4 din. Iz Novega Sada so pripeljali tudi jabolka, ki jih nudijo po 6 din, sveže fige iz Splita prodajajo po 8 din kg.

Pestro in živahno življenje pa je vladalo na trgu med jajčaricami in potokami. Tam dobite zdaj za kovača 14 jajc, pravijo pa, da se bodo jajca kmalu podražila. Piščancev kupite kolikor jih hočete, so pa primeroma dovolj dragi, po 30 din in več par piščancev. Izmed ostalih kmetijskih pridelkov omenjamo krompir po 1 din, kifelčasti krompir po 2 din kg, stročji fižol od 1 do 1,50 din, grah 5 do 6 din liter. Zemske iz kresniških pridelkov omenjamo krompir po 1 din, kifelčasti krompir po 1 din liter ter tudi ceneje, borovnice je skoraj zmanjkalo ter jih prodajajo po 2,50 din liter, drobne jurčke za vkuhanje pa nudijo po 4 din merico.

kolo pri čistilniku, kolo je ročico zgrabilo, ročica pa se je odtrgala in kolo je padlo na tla. V poškodovano — iz Male Ligojne pri Vrhniki so pripeljali v bolnišnico 2 letnega Smrtnika Antona, ki si je nase potegnil pisker vročega kropa ter si močno poparil obraz in celotno telesce.

v dolino, trgali zemljo, polje in vinograde, hiše in vrtove. Kar z vsakega pobočja se je vdrl hudournik, voda je razmečala zemljo in jo rušila v dolnine. Ceste so raztrgane, mnogih njiv ni več, iz površine so izginili celi vinogradi. Samo v Črneči vasi je okrog 30 takih plazov. Za oko razdejavanje ni tako strašno. Ni ga tako dvignjenega mesta, da bi se dalo videti vse, kar je sledov pustila za seboj voda. Zato je pa groznejša slika v Šutni. Stopiš v vas. Ceste razrite, jarki so jih prekržili, včasih tudi do tri metre globoko. Okrog hiš je še polno vode. Potoček Sušica, polhven in majhen, se je v noči spremenil v hudournik, ki je trgati in rušil vse, na kar je zadel. Da, strašen element je voda, zoper njo ni pomoči.

Gramcu Tinetu je voda odtrgala sprednji del bajte, okrog pa raztrgalo zemljo, da bo treba hišico podreti (glej sliko) in so časnikiarji še videli dve hiši, v kateri je vdrla voda in nanesla do enega metra in pol ilovice in blata. Sušica je odnesla 15 mostičkov. Hlode je valila s seboj in z njimi butala ob bajte. Vse polje, njive in travniki so raztrgani, kakor bi po njih orali. Trave ne vidiš. Le pesek, blato in kamenje. Sredi noči so se ljudje z muko resili iz valov, ki so silovito naglo dirali v hiše. Čevljar Miler Alojz je komaj rešil družino, pa spet hitel metati posteljino na peč, dokler ga ni voda zalila do prs. Klical je na pomoč, da so mu morali sosedje skozi streho vreči vrvi in ga potegniti iz majajede se hiše. Veliko milijonov škode so ugotovili. In še hujše je, ker nimajo kruha za najrevnejše družine s kopicami otrok.

V Bučah, Pilštajnu . . .

V smarekem okraju je neurje udarilo na opek pas, dolg okrog 30 kilometrov in širok okrog 5 km. Kakor drugod, tako je vseh strahot bilo komaj za deset minut, a razdejavanje strašno. Koruze ne bo. Krompirja tudi ne. Bogate vinske trte so okleščene. Uničeno pa je sadno drevje, ki je za ljudi največji dohodek. Okrog 200 vagonov jabolk izvozijo vsako leto v svet, ker so take kakovosti, da jim ni para v svetu. Za letos so že kar v naprej aklenili kupčije, tako obilna in izborna se jim je obetala letina. Sedaj pa ne bo ne kupčije, ne denarja, ne hrane. Samo pomoč, pa nagla, jih more potolažiti. Škodo cenijo na pet milijonov dinarjev. Vendar lahko štejemo Buče med najbolj oskoderovane kraje. Če pomislimo na vinograde in sadno drevje, od katerih prebivalci te občine žive, vemo, kako hudo jim je. Tri ali pa pet let ne bo nič obrodilo.

Pilštanj, Gornje in Spodnje Zdole, Podčetrtek so kraji, ki so bili deležni enakega zla.

Skoro v vsaki občini so se zbrali odbori, ki bodo skrbeli za to, da se ljudem najde pomoč. Potrkali bodo na dobra sra, prosili vsakega dobrega Slovence, še najbolj pa državo in banovino. Pomoč mora biti izdatna in hitra.

Belgrad, 7. avgusta. m. Iz Kruševca poročajo, da so oblasti uvedle najstrožje preiskave proti morilec bivšega poslanca in župana Milutina Bošića, ciganu Radosavljeviču, ki je omenjenega poslanca ubil s petimi strelji. Pri zasliševanju je Radosavljevič izjavil, da je kupil samokres svojca od nekega davnega uradnika v Prokuplju. Vse kaže, da je bil ta umor politične narave in se zato tudi preiskava vrši v tem smislu.

Okrog Kostanjevice . . .

Okrog Kostanjevice se je v noči od 1. na 2. avgusta zilo nebo. Ljudje se niti zavedli niso, kaj utege bilo, ko je bilo že največje zlo tu. Nekaj ur je bilo kakor iz šafa, ko so se v Črneči vasi nad Kostanjevico in v Šutni že valili hudourniki iz hribov

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 7. avgusta: Kajetan.
Nedelja, 8. avgusta: Cirijan.

1 Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gartus, Moste.

Kino Matica: »Kreutzerjeva sonata«.

TEL. 21-24 **MATICA**
Veliko filmsko delo
Kreutzerjeva sonata
Lili Dagover, Peter Petersen
Glasba: L. van Beethoven, Čajkovski in Chopin
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 ur
Predstave jutri ob 17., 19. in 21. uri

— Ne odlašajte več s prijavo za izlet na Grossglockner, ki bo od 14. do 15. avgusta. — Prijave sprejema Izletna pisarna do 9. avgusta, Ljubljana, hotel Slon, telefon štev. 26-45.

Sprejem dijakov in dijakov v znano trgovsko učilišče »Christofor ueni zavode, Ljubljana, Domo-branska 15. Ravnateljstvo daje v pisarni vse informacije za vpis v enoletni trgovski tečaj in razpošilja brezplačno nove prospekte in izvestja. Interesenti naj pišejo ponje.

Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi v soboto dne 7. avgusta 1937 ob 20.30 promenadni koncert na križišču Cesta V. in VIII. v Rožni dolini. Igrala bo godba Vič-Glince pod vodstvom kapelnika g. Gorjupa Franca.

Izlet v Split in na Jelso. Krajevni odbor Jadranske straže Ljubljana-Železnica priredi v drugi polovici meseca avgusta tridnevni propagandni izlet v Split in na Jelso za železničarsko srednješolsko mladino. Prijave in informacije pri poverjenikih K. O. do 10. t. m.

Zanimivo odkritje pri Slonu

Ljubljana, 7. avg.

Pri podiranju starega hotela »Slon« so te dni odkrili zelo zanimivo stvar, ki bi vsakogar mogla zanimati naše zgodovinarje. Ko so povsem odstranili zadnjo steno hotela ob sosedni hiši v Prešernovi ulici, so je na starem zidu sosedne hiše pokazala številka 1663. Ta številka seveda najbrž ne predstavlja starostne letnice hiše, na kateri je naslikana, pač pa bo letnica, ki je izpisana v velikih goliških številkah, izhajala iz časov, ko hotel »Slon« še ni bil sezidan. Na obeh straneh letnice so narisani nekaki okraski, izmed katerih je viden posebno dobro oni na levi strani.

Katoliški dan v Spodnji Šiški

v spomin 10-letnice posvečenja cerkve svetega Frančiška, 25-letnice Vincencijeve konference, 25-letnice Kat. prosvetnega društva v Spodnji Šiški.

Spored:

V soboto, dne 4. septembra ob 7. do 8. ure promenadni koncert; ob pod 9. slavnostna predstava »Deseti brate« na pokritem prostoru Centralne vinarne v Šiški, Frankopanska ulica št. 11.

V nedeljo, dne 5. septembra ob 9. zjutraj slavnostna sv. maša v cerkvi sv. Frančiška. Po maši slavnostno zborovanje med cerkvijo in župniščem.

I. Govor: 25-letnica Vincencijeve konference, nato sledi pesem »Hej Slovenci«.

Nato pozdrav predsednika prosvete, pozdrav predsednika fantovskega odseka, pozdrav predsednika deklisknega krožka.

II. Govor prof. Terčija: Kulturno poslanstvo Slovencev.

III. Govor R. Smersuja: Naloga slovenske mladine.

Zaključek pevcev: »Povsod Boga«.

Popoldne:

Ob pol 15. litanije v cerkvi sv. Frančiška.

O 16. na dvorišču Centralne vinarne v Šiški, Frankopanska ulica št. 11 ljudska veselica s srečlo-
vom, petjem, šaljenimi prizori in godbo.

Vstopnina k igri »Deseti brate«: Sedeži po 10, 8, 6 din; stojišča 3 din.

K drugim prireditvam je vstop dovoljen samo z znakom. Cena znaka 3 din.

Čisti dobiček je namenjen za zgradbo društvene doma v Spodnji Šiški.

V slučaju slabega vremena se vrši slavnostno zborovanje na pokritem prostoru Centralne vinarne. Vljudo vam bomo. — Odbor.

Prosvetni tabor na Izlakah pri Zagorju

V nedeljo 8. t. m. hočemo na prosvetnem taboru v Izlakah pokazati, da živi v nas oni duh, ki je v preteklosti obvaroval in ohranjal naš narod. S svojo udeležbo na taboru dokazimo, da se zavedamo tega. Nihče iz bližnje in daljne okolice naj ne ostane doma. Udeležencem ponavljamo sledeče:

Pridite v velikem številu. Tabora se udeležijo tudi pokrovitelji g. ban dr. Marko Natlačen! Gostje, ki pridete z vlaki ali peš v Zagorje, se zberite do 8 na stadionu pri Zadržnem domu, odkoder ob 8 odkorakamo na Izlake. Oni, ki pridete direktno na Izlake, bodite tam ob 9. Ne pozabite praporov! V vsaki stvari se obračate na reditelja!

Za prehrano preskrbljeno.

Bratje, sestre! V nedeljo si bomo napisali izpravelelo zrelosti! Vei na Izlake!

Bog živi!

Maribor

Seznam davčnih osnov pridobnine za l. 1937.

je do 16. t. m. razgrnjen na vložišču mestnega magistrata med uradnimi urami. Ker se vrši seja davčnega odbora 17. t. m., so interesi vabljeni, da se do tega dne s predpisi seznanijo.

Slovensko obrtno društvo vabi vse mariborsko obrtništvo, da se v nedeljo predpoldne ob pol 9 na glavnem kolodvoru udeležijo sprejema varušinskih tovarišev, ki pridejo v Maribor v svrhu ogleda Mariborskega tedna.

Planinske sv. maše. V nedeljo, 8. avgusta, bodo planinske sv. maše: pri Sv. Anehu ob 11, pri Pohorskem domu ob 8, na Smolniku ob 9 in na Uršlji gori ob 9.

Ravnateljstva srednjih šol opozarjajo starše, ki imajo otroke za srednjo šolo, da si pravočasno oskrbijo potrdila davčne oblasti, brez katerih je vpis nedopusten. Družine, ki nameravajo sprejeti na stanovanje in hrano srednješolce, naj si pre-
skrbijo dovoljenje pri šefu Protituberkuloznega dispanzerja.

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani.

VI. No. 22.875/1.

V Ljubljani, dne 4. avgusta 1937.

Pribivalstvu dravske banovine!

Letošnje poletje so toča in druge ujme uničile v mnogih krajih dravske banovine skoraj vse poljske pridelke. Do sedaj je prizadetih 10 srezov. V nekaterih krajih je bilo neurje tako silovito, da so uničeni vsi posevki. Sadno drevje je popolnoma okleščeno. Uničena je zlasti kruzna, krompir, proso in ajda, ponekod tudi pšenica, rž, ječmen in oves.

Poleg razdejanja na poljskih sadežih, v sadonosnikih in vinogradih je povzročila toča ponekod tudi na stavbah ogromno škodo. Pobila je mnogo šip in razbila na strehah opeko. Vihar je razkril strehe in podiral kozolce. Nalivi so uničili in razrili ceste in pota, tako da je promet po teh krajih otežkočen.

Škoda je ogromna. Do sedaj je uradno ocenjena na približno 60 milijonov dinarjev. To je tako obuten udarec za naše kmetstvo gospodarstvo, da se bodo posledice še dolgo občutile.

Naše kmetstvo prebivalstvo je obupano. H kraljevski banski upravi prihajajo čim dalje številnejše prošnje, iz katerih je razvidna silna beda prebivalstva poškodovanih krajev. Prizadeti so najbolj ravno oni predeli banovine, v katerih živi največje prebivalstvo.

Kraljevska banska uprava bo iz svojih sredstev, kolikor so ji na razpolago, skušala vsaj malo olajšati gorje. Naprosena je tudi kraljevska vlada, da podpre poškodovane kraje.

Ta sredstva pa ne bodo zadostovala za pokritje najnujnejših potreb. Zato je dolžnost vsakogar, da priskoči v tej veliki stiski na pomoč našemu kmetu, ki sicer ne prosi nikoli podpor.

Radi čim uspešnejše izvedbe pomožne akcije sem odredil poslovanje posebnega osrednjega pomožnega odbora, ki bo posloval pri tukajšnji kraljevski banski upravi. Ta odbor bo zbiral sredstva in jih nato razdeljeval med poškodovance v prizadetih krajih.

Pozivam zato vso našo javnost, zlasti pa gospodarske kroge, da priskočijo na pomoč našemu kmetu. Potrebna je izdatna in hitra pomoč. Poleg denarnih podpor so dobrodošle tudi podpore v živilih, obleki in tudi v živalski krmi.

Vsa sreska načelstva imajo navodila glede načina zbiranja podpor. Zato naj zlasti tisti, ki nameravajo prispevati v naravi, prijavijo svoje podpore pristojnemu sreskemu načelstvu. Denarne podpore pa se naj nakazujejo Hranilnici dravske banovine v Ljubljani za račun osrednjega pomožnega odbora za po toči oškodovane kraje.

Ban:

Dr. Natlačen s. r.

Biološka obramba naših sadovnjakov, vrtov, polj in gozda

Maribor, 6. avgusta.

Ni potrebno, da posegamo po tuji literaturi, da spoznamo velike koristi, ki jih ima naše kmetijsko gospodarstvo od biološke obrambe naših kultur. Pred vojno se je v Furlaniji in na našem Goriškem pojavil nevarni kapar na murvah. Murve so se sušile druga za drugo. Poskušala so se vsa mogoča sredstva, a ni bilo uspeha. Kapar se čimdalje bolj širil. Pojavila pa se je neka mala vrsta pikapolonica, ki se je z veliko naglico množila in v kratkem času te kaparje tako temeljito uničila, da so popolnoma izginili. Po vojni se je v naših južnih krajih na koruzi pojavil silno nevarni škodljivec »koruzni molj«. Vse odredbe poljedelskega ministristva niso imele uspeha. Tudi tu se je pojavil naravni zatiralec — mala živalca — ki je koruznega molja zdecimiral in uničila. Američani so takrat poslali svojega strokovnjaka v ta kraj, ki je proučeval in nabiral te male koristne živalce. Zlasti v Bosni se je okrog leta 1925 pojavil v velikih množinah čespljev kapar in tudi tu pretil, da bo uničil vse čespljeve nasade. Priporočali so razna kemična sredstva, katerih pa se je konzervativni Bosanec bore malo posluževal in glej, mala osica

in pikapolonica sta mu prišli v pomoč in danes so ta drevesa izven nevarnosti. Posušilo se je sicer precej dreves, a tudi takšnih, ki so bila poskropljena. Tudi po naših krajih se je razširil ta zajedalec, a iz mnogih krajev smo dobili tudi že poročila, da jih ni več, uničili so jih naravni zatiralci. Še en primer iz naših krajev: Imeli smo silno mnogo krvave uši, tudi tu nam je prišla v pomoč mala osica — Aphelinus mali — ki je uš temel-
ljeto zatrla in se nam ni bati nesreči, kjer je ta uš na delu.

V novejšem času se mnogo govori in piše o kolaradu hrošču. Ta hrošč se je v Ameriki silno razmnožil in bo uničil ves pridelek krompirja. Tudi v evropskih državah se že pojavlja. Zaman se trudijo Američani, da bi ga s kemičnimi sredstvi zatrli. V novejšem času pa so odkrili na Madžarskem osico, ki uničuje kolarado hrošče. Te osice nabirajo cele trume delavcev ter jih z letali pošiljajo na Anglijo in od tam v Ameriko.

Fitopatološka razstava na Mariborskem tednu nazorno prikazuje biološko borbo proti rastlinskim škodljivcem in zato zasluži, da si jo naši kmetovalci ogledajo.

Predstavniki slovenskega nogometa — brez pomoči

Živimo v času, v katerem je šport važen faktor. Športni uspehi držav, pokrajini, mest, odmevajo med širokimi ljudskimi plastmi. Dan današnji že predstavljajo športne borbe nekakšno tehtanje medsebojnih moči, sposobnosti, življenjske sile, zlasti takrat, kadar imajo značaj reprezentativnih, državnih ali pokrajinskih srečanj. V tem smislu tudi iz-
zvenjavajo in se tolmačijo uspehi ali neuspehi. Si-
roki sloji ljudstev in držav tolmačijo športne uspehe kot dokaz narodne vitalnosti in dinamike. To velja prav za vsa športna področja.

Slovenci smo doma prav vseh športnih pano-

gah. Edino nogomet nekoliko zaostaja. Razlogi so — pri današnji organizaciji tega športa — v materialni plati. Dočim naši južni bratje in tudi že oni iz Zagreba posvečajo največjo pazljivost nogometu, in to prav vsi, z javnimi, merodajnimi faktorji vred, pri nas merodajni faktorji ne kažejo prav nikakega razumevanja. Tako in le tako je pri nas moglo nasteti, da se je edini predstavniki slovenskega nogometa znašel tik pred likvidacijo.

SK Ljubljana, reprezentant Ljubljane in Slo-
venije, nujno rabi pomoči. Denarja ni od nikoder, igrišče je v obupnem stanju, administracija stoji pred nerešljivimi problemi.

Zdaj je čas na oblasteh, na merodajnih fak-
torjih, da se zganejo in da priskočijo na pomoč! Ne sme se zgoditi sramota, da bi Slovenija ostala brez svojega nogometnega reprezentanta! Naj te besede ne nalete na gluha ušesa!

Prvenstveno tekmovalje slovenskih lahkootletskih klubov

Zanimanje športne javnosti, kolikor je je v Ljubljani, je sedaj usmerjeno na tekmovalje slo-
venskih lahkootletskih klubov, ki se je začelo sinoči na igrišču ASK Primorja. Kadar so na vrsti lahkootletska tekmovalja, se vselej pokaže, da še daleč ne »vlečejo« tako, kakor n. pr. kakšna pr-
venstvena nogometna tekma, posebno še, če pride v Ljubljano kako znamenito moštvo, ki tudi časo-
pisi vedo zanj samo pohvalo. Lahkootletske tekme gotovo ne zaslužijo takšnega zapostavljanja na-
sproti nogometu, pri katerem gre v glavnem zato, da se napasejo oči bojaželnega občinstva. Tekmu-
je pa jih tako rekoč vedno istih enajst z vedno istimi enajsterimi. Tako je bila tudi udeležba za sinočno lahkootletsko tekmovalje bore majhna in je večina tistih, ki se sicer zanimajo za šport, čaka-
kala rezultatov — doma.

Uspehi, ki so jih včeraj dosegli so še dokaj zadovoljivi.

V teku na 5000 m je zmagal Ilirijan Bručan s časom 16.20, za njim pa so sledili Podpečan iz Maribora, Krpan od Primorja in Kranjec tudi od Primorja.

V teku na 400 m čez zapreke je bil prvi Pri-
morjan Skušek v času 58.5.

V Balkanski štafeti (800 + 400 + 200 + 100)

Naročajte in širite Slovenski dom!

in žepno svetilko.

Od tu in tam

Slaba tujska sezona se je začela čutili letos tudi v Dalmaciji. Vsi letoviščarski kraji so deležni letos mnogo slabšega obiska kakor lani. Sedaj so tudi Dalmatinci spoznali: Po razvednotenju ita-
lijanske lire in razne ugodnosti, ki jih Italijani dajejo na železnicah in povsod drugod za turistična potovanja, so dejstva, ki nanje Dalmatinci kakor tudi naši Blejčani prej niso hoteli pomisliti. Letoviščar se tamkaj ob nizkih cenah počuti prav tako dobro kakor drugod ob visokih. Nekateri hrvaški časopisi opozarjajo na te stvari naše obla-
stni ter pravijo, da bi bilo dobro, če bi se država nekoliko pozanimala za to in poskušala regulirati tudi cene v hotelih in postrežbo, nad katero se tuji baje tudi zelo pritožujejo. Zahtevajo pa tudi od države, da ponudi tujcem mnogo več ugodnosti kakor jih je do sedaj.

Jadernica se je v burji potopila pri Kozari in na Mljetu. V Splitu so je natovorili z drvmi, namenjena pa je bila v Dubrovnik. Toda vihar je bil tako močan, da je jadernico prekučnil ter se je potopila s tovorom vred. Mornarji so se k sreči rešili.

Hrvatskega skladatelja Iva Tijardovića, ki je skomponiral glasbo za dva filma, ki so jih Nemci posneli v Dalmaciji, so povabili sedaj v Berlin in bo tamkaj dirigiral na velikem simfoničnem koncertu, na katerem bo sodelovalo okrog 130 godbenikov. Tijardović bo navzoč tudi pri sinhronizaciji obeh filmov.

Veliko lesno industrijsko podjetje v Bosni Si-
pad je dobilo sedaj novega ravnatelja in tudi no-
vega predsednika. Vsi upravni svetniki in admi-
nistrativni uradniki so bili izbrani iz vrst višjih uradnikov ministrstva za gozdove in rudnike. Si-
pad bo sedaj poskušal povišati produkcijo in po-
lagoma uravnati svojo bilanco, ki je zadnja leta izkazovala vedno po 50 do 60 milijonov dinarjev izgube. Pred kratkim je Si-
pad kupil tudi konkurzno maso Krivaje. Prejšnji ravnatelj je bil dr. Ul-
manski, ki je bil nekoč tudi minister za gozdove in rudnike. Moral je sedaj oditi, ker je bilo skle-
njeno, da glavni ravnatelj ne more biti človek, ki ni gozdarski inženjer. Da so pa poslali v uprav-
ni odbor večino manjše uradnike ministrstva za gozdove in rudnike, pa utemeljujejo s tem, da je morala država vsako leto plačevati velike izgube, pa je zato prav, če pridejo v odbor tudi uradniki zainteresiranega ministrstva.

Na progi Zidani most—Zagreb so nekaj me-
secev izmenjavali prage. Delo je skoro dovršeno, delajo le še na odseku pri Dobovi in Zapršiču. Delali so v dveh etapah. Po eni strani od Zida-
nega mosta proti Zagrebu, a istočasno tudi od Za-
greba proti Zidanemu mostu. Okrog tisoč želez-
niških delavcev je bilo pri teh delih zaposlenih.

Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je včeraj obiskal velike solarne v Ulecinu pri Du-
brovniku. Predsednik se je zanimal za način pro-
dukcije same kakor tudi za pomanjkljivosti, ki bi jih bilo treba odpraviti.

V Zagreb se je spet pripeljal vrhak b. SDS dr. Milan Kostić. Komaj se je bil vrnil iz Beguni, kjer je preživel dopust, že se je v Belgradu po-
govarjal z Davidovičem in Joco Jovanovićem. Rez-
ultate teh razgovorov bo sedaj sporočil vodstvu KDK koalicijske. Obiskal bo tudi dr. Mačka, nakar bo te nove rezultate ponesel spet nazaj v Belgrad, in jih sporočil voditeljem belgrajskega dela zdru-
žene opozicije.

Na leto in pol robije je zagrebško sodišče obsodilo kmetu Josipa Kolarja iz Okešince zaradi ponarejanja denarja. Njegova pomočnica in raz-
pečevalka ponarejenih kovancev gostilničarka Ka-
tarina Hubak pa je dobila leto dni. Kolar se je nekega dne spomnil, da ima doma nekaj ponare-
jenih kovancev, ki jih je izdelal njegov prijatelj, ki je pa tudi takrat že sedel v zaporu. Tudi gos-
tilničarka mu je dala nekaj vzorcev. Kolar je doma naredil kalupe, gostilničarka pa mu je dala recept za »mešanice«. Ponarejeni kovanci so se prav malo razlikovali od pravih. Posel je bil do-
ber, ker je gostilničarka znala ponarejene 10, 20 in 50 dinarske kovance previdno spravljati v pro-
met. Pa ni moglo iti dolgo, ker so jim, kakor vsem ponarejalcem, prišli kmalu na sled.

Minister za socijalno politiko in nar. zdravje Dragiša Cvetković se je včeraj z Bleda pripeljal v Zagreb in si tam ogledal razne ustanove soci-
jalnega značaja. Po pregledu se je zvečer spet odpeljal nazaj na Bled.

Hmelji bodo v nekaj dneh začeli obirati v Sa-
vinjski dolini in v Petrovcu v Bački. To so v naši državi edini predeli, kjer se goji in kjer tudi lepo uspeva ta kultura. Letos se obeta dobra let-
lina, sadež je namreč obilen in dober. Zlasti Sa-
vinjska dolina si mnogo obeta. Kmalu potem se bo začela izvozna kampanja hmelja. Poleg naše dr-
žave ga pridelujejo mnogo še Čehi v Zateu in Nemci okrog Nürnberga. Največji proizvajalec je bila lani Češkoslovaška, ki je pridelala četr-
tina milijona meterskih stotov, takoj za njo pride Nemčija z 200.000 stoti, skoraj enako veliko ga pa pridelata tudi Jugoslavija. Na vsem svetu se je hmelja pridelalo lani 1.174.000 meterskih stotov. Tudi cene uto-
gnejejo letos biti lepe. Pred desetimi leti so hmeljarji prodajali svoje blago še po 100 din za kilogram, vendar pa je l. 1929 padla cena na 2 din. Takrat je za hmeljarje nastopila največja kriza. Pozneje so se cene spet začele dvigati, lembolji pa od leta, ko so Amerikanci ukinili prohibicijo. Letos pričakujejo hmeljarji v Savinjski dolini, da bodo dobili za kilogram okrog 30 din. Vendar pa ta konjunktura nima preveč upanja na daljše tra-
janje, ker so Amerikanci po ukinitvi prohibicije začeli sami saditi hmelj. Vzrok nižjim cenam zad-
njih let pa je tudi mnogo večja produkcija v naših krajih. Skoraj vsi Savinječani so začeli hmelj sa-
diti, ker so v njem videli najboljši dohodek.

Včeraj dopoldne so se v Šibeniku pobotali delavci v obalnih skladiščih premogokopne družbe Monte Promina, ki so nekaj dni stavalji in niso hoteli nakladati tovorov na ladje ter lastniki pre-
mogokopov. Uspeh so imeli delavci. Podjetje jim je moralo za težko delo povišati mezd in sicer od 4 na 6 din na uro. Delavci so takoj odšli na delo in začeli tvoriti premog na ladje, ki so tudi po več dni stale v pristanišču in čakale na konec stavke.

Žitna letina je bila letos najboljša v Združe-
nih državah. Okrog 240 milijonov stotov pšenice in drugih žitnih vrst so pridelali. Samo l. 1931 je bil pridelek vrst. Kanada je pa slabo požela. Tako slabe letine ni imela že po l. 1919. Pridelala je 61 milijonov stotov. Evropa je glede žita letos na slabšem. Rusija ga ima več kakor lani, okrog 420 milijonov stotov. Vse druge države so slabo odrezale. V Italiji in Švici je bila žetev obilna, vendar pa moramo vedeti, da so tamkaj ploščine posejanih polj malenkostne ter da te države tudi ob najboljših letinah pokupijo drugod ogromne količine žita.

„Poslaništvo sprave“

Nevarnost vojne ni bila morda še nikdar večja kot danes, čeprav niso še nikdar tako splošno delovali za mir in čeprav še nikdar niso najmočnejše in najbolj oborožene države tako sveto zadržale svoj odpor proti vojni. Osnovale se je neko svetovno društvo »Poslaništvo sprave«, ki ima svoje pripadnike po vsem svetu in ki ima namen prepričevati vlade vseh mogočih držav, zlasti velesile in narode same, kako blazna je misel na vojskovanje in še mnogo blaznejša sedanja politika oboroževanja narodov, ki more voditi le v splošno uničenje in popolno razrušenje civilizacije.

Vodilna misel »Poslaništva sprave« je ta, da je na svetu prostora za vse ljudi, da so naravni viri dosti bogati, da bi preživljali vsakogar, da so trgi, ki jih ni mogoče dosti založiti, tako številni in povpraševanja, ki jim ni mogoče ustreči, tako mnogotera, da bi lahko preživljala vse zdrave brezposelne in da bi se dalo porabiti vse ono blago, ki se kvari po skladiščih ali ga mečejo v morje. Najhujše zlo je danes brezbriznost voditeljev narodov za tak poskus. Če bi se narodi tako živo zanimali za mirno in pravo rešitev sveta in miru, kakor se pehajo za oboroževanje, bi bila danes napetost v svetu vsekakor manjša in življenje znošnejše.

Duša tega pravega gibanja je George Lansbury, bivši vodja delavske stranke v angleškem parlamentu, ki potuje po vsem svetu ter ima toza-

devne pogovore z največjimi državniki, ki imajo usodo narodov v svojih rokah. V svojih poročilih pravi, da so vsi mnenja, da bi se tako gibanje moralo vsekakor poskusiti uresničiti, da pa bi se morale vse velesile prej resno posvetovati. Toda vprašanje oboroževanja v tako gorostasnih merah, ki preti danes, zahteva takojšnje rešitve, drugače lahko upropasti najbogatejše države.

Zadnji razgovor je imel Lansbury z Mussolinijem, ki mu je seveda prav tako zatrjeval svojo željo po miru, kakor malo prej Hitler, češ, da je mir Italiji neobhodno potreben za pospeševanje njenega blagostanja, vendar pa Italija hoče, da ji svet prizna osvojitve Abesinije. V Spaniji nima Italija nobenega drugega namena, kakor preprečiti, da bi se v zapadni Evropi vgnezdil brezbožni komunizem. Živeti hoče v miru, kar dokazuje s številnimi trgovskimi in gospodarskimi pogodbami, ki jih je sklenila Italija z vsemi sosednjimi državami in ki so po njegovem mnenju najboljše poročilo meddržavnega prijateljstva in najboljšo sredstvo proti vojni. Toda popolnoma v miru pa ni mogoče živeti, če država nima tudi notranje odporne sile, na katero se lahko popolnoma zanesa, o kateri ve, da je ne more izdati, kar se sicer lahko zgodi s pogodbami. Zaradi miru, iz ljubezni do miru se mora oboroževati, ker ji le njena oborožena moč daje mir, s tem pa prežene vsak strah slabica, ki se trese pred orjakom.

Klub beračev

V kanadskem mestu Montrealu so odkrili neki klub, ki dosedaj gotovo še ni imel kje drugod primere. Člani tega kluba so bili sami berači. Za predsednika so si berači izvolili nekega advokata, ki je najstrožje pazil na to, da se kdo izmed članov ni pregrešil proti pravilom, ki so veljala za ta klub. Vsak berač se je moral, preden je postal član kluba, zavezati, da bo točno izpolnjeval vse obveznosti, to se pravi, da bo v redu plačeval svojo članarino in da se bo redno udeleževal sej in občnih zborov. Imel pa je zato tudi pravico zahtevati, da se ta njihova organizacija vselej zavzema zanj, kadar bi prišel v stisko in si ne bi sam mogel pomagati iz te ali one zadrege. Organizirane berače bi pred sodiščem, če bi jih kak njihov greh privedel tja na zatožni klopi, zastopal njihov predsednik, ki je bil advokat. Predsednik je imel dalje tudi pravico, da je vsakemu članu-beraču točno določil mesto, kje sme prositi vbojajme. To je bilo potrebno zaradi tega, ker bi sicer prevečkrat prišlo do prepira, če ne celo do pretepa med posameznimi berači, od katerih bi pač hotel vsak prosjati na najbolj donosnem mestu. Če se je na kakem mestu, ki ga je predsednik določil za koga od članov kluba beračev, pojavil kak neorganiziran član beraškega kluba, ga je imel predsednik dolžnost in pravico odgnati s tega mesta, kajti vse nečlane-berače je bilo treba smatrati za klubove sovražnike.

To beraško organizacijo so pred nedavnim odkrili. Ob tej priliki je bilo tudi ugotovljeno, da je štela že lepo število članov, namreč več sto. Čim pa so jo odkrili, je prišel zanjo tudi konec. Vse člane beraške organizacije so zaprl s predsednikom vred, čeprav je bil advokat.

Kje imajo ženske najmanj pravic

Na Novih Hebridih blizu Avstralije živi rod, ki dosledno prezira vse ženske. Njihove žene nimajo pravice vstopati v vsako hišo, hoditi morajo le po stezah in potih, ki so nalašč zanje določene; jesti morajo posebej, verskih (poganskih) obredov se ne smejo udeleževati, prasičjega mesa se ne smejo dotakniti. Če se brat razgovarja s svojo sestro ali ona z njim, ju čaka smrtna kazen.

Coln, s katerim se je vozila kaka bela lepota, postane proklet; ali ga sežgo ali puste strohniti; nihče se ga ne sme več dotakniti.

Kdo hoče postati puščavnik?

Popolnoma svojevrstno »službo« razpisuje neki dobrodelni urad v južni Franciji, namreč »službo« puščavnika. V strmih in težko dostopnih pečinah Pirenejev na francosko-španski meji stoji kakor prilepljen in v skale izdolben starodaven kapucinski samostan, katerega bi zaradi njegove zanimive lege in zgodovinske vrednosti radi ohranili kot privlačnost za tujski promet in ohranili ljudstvu staro priljubljeno romanje. V neki votlini je tudi kip sv. Antona z zvončkom, kakor na naši Šmarni gori, v katerega polagajo svoje nade mlada dekleta, ker se baje vsako deklo, ki zasliši zvonec, kmalu potem omoži.

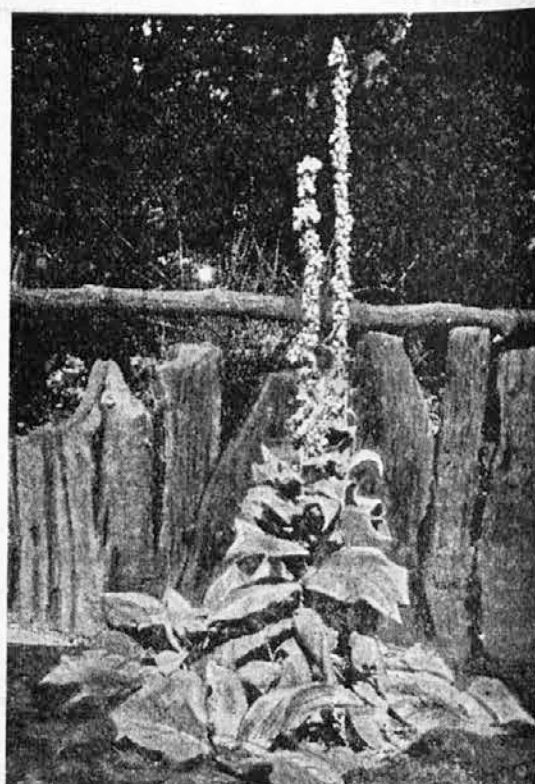
Sedaj je samostan zapuščen in bi gotovo kmalu razpadel, če se ne bi hotel nihče več zanj brigati. Oglasilo se je sicer že 14 ponudnikov, med njimi neki poštni upokojenec, neki gledališki uslužbenec, neki manjši uradnik, neki drvar itd., ki vsi zatrjujejo svojo gorečnost in željo, obleči kapucinsko kuto in se posvetiti molitvi, postu in samoti, toda vodstvo je postalo precej previdno, odkar ga je neki lažni gorečnik grdo potegnil in spravil sloves samostana v nevarnost. Zadnji puščavnik je bil namreč neki pustolovec, ki je svojo utrjeno postojanko izrabil v svoje lopovske namene ter živel pravcato življenje srednjeveških roparskih viteзов. Končno so mu prišli do živega in danes dela neprosto voljno pokoro za svojo prostovoljno »puščavniško« spokornost.

Naloga puščavnika bi bila skrbeti za red in snago samostana, ki obsega le nekaj celic in kapele. Razkazovati zanimivosti in voditi obiskovalce po strmih pečinah, kar bi bil tudi njegov glavni dohodek. Drugače bi ga hranila narava s svojim južnim sadjem, z gobami, z ribami, ki jih mrgoli v bližnjem potočku.

»Jaz vedno točno vem, kdaj ima moj mož kaj denarja v žepu.«

»Kako to?«

»Če nima nič, vrže zvečer svoje hlače malomarno čez stol; če pa ima, jih skrbno zravna in položi pod zglavje.«



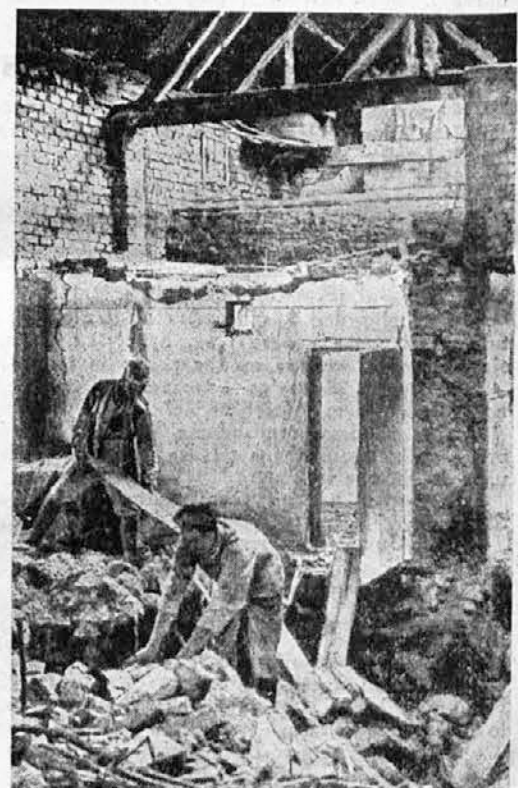
Čudna roža, ki jo v Avstriji imenujejo »kraljeva sveča«. Zraste tudi do 2,5 m visoko.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 7. avg.: 12.00 Plošče se vrtijo v pravi dirndaj, bogve kam hitijo, kar brez vseh postaj — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Plošče se vrtijo v pravi dirndaj, bogve kam hitijo, kar brez vseh postaj — 14.00 Vreme — 18.00 Čas delopust (igra Radijski orkester) — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Pregled sporeda — 20.00 O zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Prutika za mesec avgust ali veliki srpan. Besedilo napisal Niko Kuret, izvajajo člani rad. igr. družine — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 7. avgusta: Belgrad: 20 Pester večer, 21.30 Narodne pesmi — Zagreb: 20 Klavir, 20.30 Vokalni koncert, 21.30 Havajski sekstet — Dunaj: 19.30 Opereta »Visočanstvo ples valček«, 21.40 Violina, 22.20 Plesna glasba — Budimpešta: 20 Gledališki večer, 22.35 Clanska glasba, 23.15 Jazz — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba, 21.15 Igra, nato simfonični koncert — Rim-Bari: 21.00 Opera »Turandot« — Praga: 20.10 Orkestralni koncert, 22.35 Vokalni koncert — Varšava: 20 Za Poljake v tujini, 21.05 Plesna glasba — Nemčija: 20 Različni zabavni programi — Strassbourg: 21.30 Lorenski večer.



Silne nevihte so zadnjič divjale tudi v sosednji Avstriji. Slika kaže, da se se podirale celo hiše.



Lendavski pašniki pri vasi Tri mlini pod vodo.

Koliko ljudi je na zemlji

Koliko ljudi biva danes na zemlji, kakor tudi to, koliko jih je kdaj prej živelo, je vprašanje, ki še nikdar ni bilo popolnoma zadovoljivo rešeno. Vendar pa postajajo ti podatki od štetja do štetja vedno točnejši, tako da bi se že res kmalu posrečilo vsaj do precejšnje točnosti dognati to število. Sedaj pravijo, da živi na zemlji okoli dve milijardi sto tisoč ljudi. Tako kažejo številke v statistični knjigi pri Zvezi narodov.

Številke so zato precej netočne, ker je znano, da v gotovih pokrajinah pravega štetja sploh ni mogoče izvesti, pač pa se je treba zadovoljiti le s cenitvijo. Ena izmed držav, v kateri je v tem oziru še precej nezanesljivosti, je Kitajska. Nekateri cenijo, da živi v tej deželi okoli 350 milijonov ljudi, drugi pa to število popravljajo za celih 150 milijonov in trdijo, da živi v sedanjih mejah Kitajske gotovo 500 milijonov ljudi. Pravijo, da tudi ni tako zelo važno, če vemo za točno število ljudi v posameznih pokrajinah. Statistika kaže že svojo zadovoljivo zanimivost s tem, da na podlagi teh približnih cenitev lahko spoznamo, da celotno število ljudi na zemlji še vedno raste. To se dogaja skoro v vseh današnjih državah. Številke, ki so zbrane pri Zvezi narodov, pa kažejo tudi še druge zanimivosti. Ena od prvih in najvažnejših, ki utegne v doglednem času roditi tudi opozarjajoče posledice, je ta, da število rojstev pada. Da na kljub temu celotno število ljudi na zemlji raste, ni tako nerazumljivo, saj je tudi število, ki kaže umrljivost, vedno manjše. Precejšnje zasluge pri tem ima gotovo tudi velik napredek zdravniške znanosti. Pra-

vijo, da zaradi padanja števila rojstev še ni treba tako kmalu pričakovati, da bi tudi število ljudi na zemlji doseglo svoj vrhunec, kjer bi začelo spet padati.

V tej zvezi pa je morda tudi zanimivo vprašanje,

koliko ljudi zemlja sploh more preživeti.

Znano je, da zemlja ne bo še tako kmalu prenaseljena, da bi bil zaradi tega vsak prirastek ljudi nemogoč. To velja posebej, če pomislimo, da človek spreminja nerodovitne pokrajine v zemljo, ki donša, na drugi strani pa tudi, da je v mnogih pokrajinah naše zemlje prebivalstvo še od sile redko naseljeno. Na vse zadnje pa je tudi še vedno nekaj pokrajin, ki so človeku danes komaj znane in na njih še nihče ne prebiva. Da bi se prebivalstvo kdaj selilo zaradi tega, ker bi bila ta ali ona pokrajina preveč prenaseljena z ljudmi, je bolj kritično vprašanje in so morda velike selitve, ki jih naštevata daljna zgodovina, imele za vzrok kaj drugega, če že ne rečemo preveliko željo po ropanju po tujih deželah.

Danes tudi biva na vsej zemlji po najnovejših cenitvah nad dve milijardi ljudi. Nekateri učenjaki dvomijo, če bi to število kdaj moglo še kaj prida narasti. Drugi pa trdno vztrajajo vsaj pri trditvi, da je zemlja zmožna preživeti še štirikrat toliko ljudi, to bi bilo vsega skupaj osem milijard. Če bo imela kdaj to priliko, pa je seveda drugo vprašanje.

Jakob Wassermann:

6

Zlato iz Caxamalce

Atahualpa je prebil noči skoro brez spanja, čepel je s prekrizanimi nogami na opivnikih. Bilo je, kot da skopari z vsakim korakom in v vsako kretnjo svoje roke. Od jedi, ki so mu jih prinesli, se je dotaknil le tega, kar je za prehrano nujno potreboval. Svojih žen sploh ni pogledal. Le s princem Curacasom je včasih po tihem govoril.

General je izkazoval svojemu kraljevskemu ujetniku premišljeno obzirnost in se je trudil, da prepodi otožnost, ki se je kazala kljub umetnemu ravnodušju v njegovem licu. Pri njegovem prihodu je Inka vstal in ga pogledal, vprašujoče, pričakujoče, ognjeno hladno.

Nekoč se je zgodilo, da ga je Pizarro po tolmaču prosil, naj se ne da oplasti od svoje nesreče; sicer je deležen usode vseh knezov, ki so se zoperstavljali krščanskim možem in zato ga je nebo hotelo kaznovati; toda Španci so plemenito ljudstvo in so pomilostili te, ki so se mu skesano podvrgli.

Tedaj sem videl in general je to pač ravno tako opazil, da je Inka motril zlato zaponko na svojem čevlju in da je zdrsil preko njegovih ustnic poseben smehljaj, o katerem sem že govoril. Nato je nekoliko dvignil levo roko in princ Curacas, ki je stal zraven njega, se je spustil na kolena in se dotaknil z ustnicami tresoč se malo iztegnjenih prstov.

Da ostanem v vrstnem redu dogodkov, moram pripovedovati, kako je neki moj vojak na-

padel princa Curacasa in kaj se je pri tem odigralo.

Bilo je zgodaj zjutraj, ko se je mladenič napravil, da zapusti sebrasto dvorano, ker je hotel iti svojemu zapovedniku po sadje, ki si ga je ta zaželel. Vojak Pedro Alcan, ki je stal na straži, pa mu je zabranil prehod in ko mu je Curacas hotel s kretnjami obrazložiti svojo namero, ga je Alcan zgrabil za ramo in ga sunil nazaj. V izbruhu jeze ga je Curacas udaril s pestjo v obraz; nato je Pedro Alcan potegnil meč in Curacas je preplašen kbežal. Vojak ga je zasledoval z grozečim kričanjem, odločen, da zalitev krvavo maščuje.

Ravno sem se dvignil iz spanja in ko sem slišal vrišč, sem hitel v sobo k Inki. Videl sem, da je zrl v določeno smer in ko sem pogledal tja, sem videl, kako princ dirja v urnem teku proti notranji izbi. Tako številni so bili prostori, skozi katere je bežal preplašeni, da se je zdela njegova postava sprva le prav majhna. Molče, z rokami navzgor, je bežal kot srna skozi dolgo vrsto sob, vojak, okoren, z golim mečem in z grmečimi škornjami pa za njim. Končno je pritekel Curacas do svojega gospoda, padel pred njim na kolena in objel njegovo stegno. Pedro Alcan, brez sape in s pe-nečimi se usti ga je hotel pograbiti; zaklical sem mu, naj se spametuje; ni se zmenil za to in me je ježno gledal; tedaj je Atahualpa pokrtil z levico glavo svojega brata, z desnico pa odrinil besnega vojaka. Kretnja je bila tako kraljevska, da je Pedro Alcan osupnil; toda le za trenutek; nato je zavihtel z divjo kletvijo meč in bilo bi po lepem mladeniču, če se ne bi vrgel tja pred njega dve sužnji, da zadržita

udarec. Ena, zadeta na vrat, se je zgrudila brez glasu in zalita s krvjo.

Tedaj je Alcan prenehal. Njegov pogled se je srečal z Inkovim in je zahteval od njega z grozno in predrzno trdnostjo življenje princa. Tu moram pripomniti, da je naše vojaštvo bilo v tem času zelo puntarsko razpoloženo radi izgleda na posest ogromnih zakladov in da smo morali mi oficirji v svoji oblasti poveljevanja ravnati previdno, da smo jih obdržali še v rokah.

Levico še zmerom iztegnjeno nad glavo svojega ljubljence, je Atahualpa odpel z desnico zlato zaponko iz svoje obleke in jo je prožil Pedru Alcanu. Zapazil sem nekaj negotovega v kretnji, nekaj obotavljajočega se, kot da ne zaupa domisleku in da si ne drzne upati na uspeh.

Alcan je vzel okrasek, ga tehtal na dlani in skomignil z rameni. Tedaj je Inka potegnil debel zlat obroč z leve roke in ga dal vojaku. Ta ga je zopet tehtal, stisnil ustnice in gledal neodločeno pred se. Tedaj je strgal Atahualpa z njemu sicer nič lastno naglico z vrata verigo smaragdov in jo vrgel v predrzno iztegnjeno vajakovo roko. Sedaj je Alcan zadovoljen prikimal, skril oskraske v svojem usnjenem suknju ter porinil meč v nožnico.

Atahualpa ga je gledal ves omamljen, kot bi fantom postal resnica. Kajti sedaj mu je bil vendar podan dokaz, da je od tujcev mogoče za zlato odkupiti življenje. To pa se mu je zdelo tako strašno, da je še dolgo stal v temnem strmenju, iz katerega ga ni mogla zbuditi niti beseda njegovega ljubljence.

XII.

Baš istega dne je prišel general z več vitezi k Atahualpi, da se opraviči radi dogodka zjutraj pri njem. Obljubil je pravično preiskavo in kazen za moža.

Tedaj je govoril Inka z besedami, ki jih je z muko iskal in jecljajoč naperil na Feli-pilla. Če mu dajo prostost, se zaveže, da pokrije vsa tla dvorane, v kateri smo se nahajali, z zlatom.

General in mi drugi smo to molče poslušali in ko Atahualpa ni dobil odgovora, je dodal z večjim poudarkom, da ne bo pokrtil samo tal, temveč da hoče napolniti prostor tako visoko z zlatom, kot more seči s svojo roko.

Začuden smo strmeli vanj, kajti smatrali smo to za bahanje človeka, ki je bil preveč željan, da si pridobi prostost, da bi mogel pretehtati izpolnjenost svojih obljub. General nam je pomignil vstran in mi naj bi izrazili svoje mnenje. Njegov brat Hernando in tajnik Keres sta hotela, da se ponudba odbije, de Sato in jaz sva bila za njo. Pizarro sam je bil neodločen. Imel je najvišje predstave o bogastvu de-že-le in posebno o zakladih glavnega mesta Cuzeza, kjer so bile po zanesljivih poročilih strehe svetišč krite z zlatom, stene prevlečene z zlatimi zavesami in celo opeka izgotovljena iz zlata. To mora vendar imeti neko podlago, si je mislil; priporoča se vsekakor, privoliti v predlog Inke, kajti na ta način more on dobiti na en mig na svoje razpolaganje vse zlato in more prepričati, da bi ga Peruanci skrili ali spravili vstran.